Laçın dünən və bu gün

1992-ci il mayın 16-dan 17-nə keçən gecə Şuşa şəhərindən və Ermənistanın Gorus rayonu istiqamətindən hücuma keçən ermənilər mayın 18-də Laçını işğal etdilər.

İşğal nəticəsində Laçın rayonunun əhalisi doğma yurdlarından didərgin düşdülər. 300-dən artıq həm hərbi, həm də mülki şəxs həlak oldu və itkin düşdü. 54 dünya, 200-dən çox yerli əhəmiyyətli tarixi abidə erməni vandalizminin qurbanı oldu. Ermənistan tərəfindən rayonda dövlət və özəl mülkiyyətə ağır zərər vuruldu. 217 mədəniyyət, 101 təhsil, 142 səhiyyə müəssisəsi, 462 ticarət, 30 rabitə, 2 avtonəqliyyat və müxtəlif təyinatlı istehsal müəssisələri talan edildi. 77 min nəfərdən çox olan Laçın sakinləri 30 ilə yaxın Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində əzab-əziyyətlər içində yaşadılar.

Ermənistanın Azərbaycana qarşı kəskinləşən hərbi təcavüzü şəraitində BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası 1993-cü ildə 822 (1993), 853 (1993), 874 (1993) və 884 (1993) saylı qətnamələri qəbul edərək, Azərbaycan ərazilərinin işğalını pislədi. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü, suverenliyini və Dağlıq Qarabağın Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi olduğunu bir daha təsdiq edərək işğalçı qüvvələrin zəbt olunmuş ərazilərdən dərhal, qeyd-şərtsiz və tam çıxarılmasını tələb etdi. Lakin Ermənistan BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinin tələblərini yerinə yetirməkdən boyun qaçıraraq, işğal olunmuş Azərbaycan ərazilərinin ilhaq edilməsinə (anneksiya) yönəlmiş siyasətindən əl çəkmədi.

Dünyanın ən nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlarının və ölkələrinin bacarmadıqlarını Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycan Ordusu həyata keçirdi. 2020-ci il sentyabrın 27-də erməni təxribatı nəticəsində başlayan və 44 gün davam edən İkinci Qarabağ müharibəsində 30 illik işğala son qoyuldu. Uzun illər Azərbaycan torpaqlarını işğalda saxlayan Ermənistan ordusu darmadağın edildi. Azərbaycan Prezidentinin diplomatik məharəti, prinsipiallığı, dəmir iradəsi, yenilməz qətiyyəti və ordumuzun şanlı Zəfəri Ermənistanı kapitulyasiyaya və əraziləri boşaltmağa məcbur etdi.

Azərbaycan Prezidenti, Rusiya Prezidenti və Ermənistanın baş nazirinin 10 noyabr 2020-ci ildə imzaladığı birgə bəyanata əsasən, 2020-ci il dekabrın 1-də Laçın rayonu Ermənistan ordusu tərəfindən boşaldıldı. Burada qanunsuz məskunlaşmış erməni əhali çıxarıldı. Noyabrın 9-u Laçın rayonunun Güləbird, Səfiyan və Türklər kəndləri Azərbaycan Silahlı Qüvvələri tərəfindən işğaldan azad edilmişdi. 2022-ci ilin avqustun 26-da isə Laçın şəhəri, Zabux və Sus kəndləri nəzarətə götürüldü. Siyasi şərhçilər Laçının işğaldan azad edilməsini Azərbaycanın hərbi və diplomatik qələbəsi kimi qiymətləndirdilər.

Artıq biz bu gün kədər və həsrət dolu zamanları yada salıb Laçının işğalından danışmırıq. Bu gün erməni işğalından azad olunmuş doğma diyarda aparılan böyük quruculuq işlərindən, keçmiş məcburi köçkünlərin öz ocaqlarına qayıtmasından bəhs edirik. Dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin 2023-cü il iyulun 31-də imzaladığı sərəncama əsasən, Laçın şəhərinin işğaldan azad edildiyi 26 avqust tarixi Laçın şəhəri günü kimi qeyd olunur. Laçınlılar bu əziz günü 30 il həsrətində olduqları və yenicə köçdükləri doğma evlərində qürurla və iftixarla qeyd edirlər.

Otuz ilə yaxın davam edən erməni vandalizminə məruz qalan Laçın bu gün ömrünün yeni, ən işıqlı dövrünə qədəm qoyub. İşğaldan azad olunmuş ərazilərimizin inkişafını daim xüsusi diqqətdə saxlayan Prezident İlham Əliyev bu günə qədər dəfələrlə Laçın rayonuna səfər edib. Laçına növbəti səfəri zamanı bu gözəl diyarda aparılan quruculuq işlərindən bəhs edən dövlət başçımız demişdir: "Biz öz doğma torpaqlarımızı işğalçılardan azad edəndən sonra mən demişdim ki, Qarabağı və Şərqi Zəngəzuru cənnətə çevirəcəyik. Cənnətin əgər təsviri varsa, bu gün bax budur. Gözəl təbiət, əzəmətli dağlar, gözəl binalar, evlər - hər şey çox böyük zövqlə yaradılır ki, həm insanlar burada rahat yaşasınlar, həm də Laçın şəhərinin müasir siması Azərbaycanın əldə etdiyi uğurları ilə eyni səviyyədə olsun".

Laçında həyata keçirilən genişmiqyaslı quruculuq işləri yüksək zövq və keyfiyyətlə aparılır. Baş plan layihəsində təbii yaşıllıqlarla əhatələnmiş şəhərin tarixən mövcud olmuş təxminən 258 hektar məskunlaşma ərazisində həyətyanı sahəsi olan fərdi evlərin tikilməsinə üstünlük verilib. Bununla yanaşı, çoxfunksiyalı zonalarda və digər yaşayış ərazilərində çoxmənzilli binaların tikilməsi təklif edilib. Şəhərdə xəstəxana, İşğal və Zəfər muzeylərinin yerləşəcəyi Memorial Park, məktəbəqədər və tam orta təhsil müəssisələri, peşə məktəbi, həmçinin mədəniyyət və turizm obyektləri də yaradılacaq.

Planlaşdırmada tətbiq edilmiş "15 dəqiqəlik şəhər" prinsipi isə yaşayış məhəllələrinin, gündəlik tələbat obyektlərinin yaxın məsafədə olmasını və aşağı sürətli yol infrastrukturunun təşkilini nəzərə alaraq sakinlərin və qonaqların şəhər daxilində rahat hərəkətini təmin edəcək.

Bu gün Prezident İlham Əliyevin uğurlu daxili və xarici siyasəti nəticəsində azad Laçın artıq sürətli inkişaf mərhələsinə qədəm qoyub. Laçın rayonunda keyfiyyətlə aparılan quruculuq işləri laçınlılarla bərabər, bütün Azərbaycan xalqını sevindirir. Ata-baba yurdlarına qayıdan sakinlər Laçında xoş və firavan bir həyat sürürlər.

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"

Azərbaycan.- 2024.-18 may, № 103.- S.11.